

Özdemirci, F., "Gençliğin Boş Zamanlarının Değerlendirilmesinde Kitap ve Kütüphanelerin Rolü", *Milli Kültür*, 57, 68-71 (1987). (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Birincilik Ödülü)

MİLLÎ KÜLTÜR

"GENÇLİĞİN BOŞ ZAMANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE KİTAP VE KÜTÜPHANELERİN ROLÜ"

Fahrettin ÖZDEMİRCİ

Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünün düzenlediği "Gençliğin Boş Zamanlarının Değerlendirilmesinde Kitap ve Kütüphanelerin Rolü" konulu kompozisyon yarışmasında birincilik ödülü almıştır.

cümlelere de yer vermiştir. Gençlik çağını, ferdin gelecekte alacağı durumu büyük ölçüde etkileyen, biçimlendiren kararların alındığı ve kişiliğin büyük ölçüde tamamlandığı dönem olarak görmektedir.

Konunun ciddiyeti ortada olduğuna göre, gençliğin boş zamanlarının en yararlı şekilde nasıl değerlendirilebileceği önem kazanmaktadır.

Boş zaman = serbest zaman kavramını da kısaca şöyle açıklamak mümkün :

Boş zaman, "Şahsî ve ailevi ihtiyaçlar için sarfedilen zamanla, dinlenme maksadıyla yapılan zaman toplamından arta kalan zamanı faydalı bir şekilde kullanma imkânı veren bir zaman süresi" (1) diye tanımlanmaktadır.

Boş zaman faaliyetlerinin karakterini tespit etmekle görevli milletlerarası "Boş Zaman Etüd Grubu" ise şu tanımı ortaya koymuştur :

"Boş zaman faaliyetleri, kişinin meslekî, ailevi ve sosyal ödevlerini yerine getirdikten sonra hür iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgisini zenginleştirme, maharetlerini artırma, toplum hayatına gönüllü olarak katılma gibi bir seri uğraşılardır" (2).

Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere boş zaman, boşa geçirilen ölü bir süreç değildir. Gerekli faaliyetlerden arta kalan ve iyi kullanılması gereken bir zaman dilimidir.

Boş zamanları değerlendirme toplumumuzun önemli bir sorunudur. Boş zamanların gerçekçi bir şekilde kullanılması, ülkenin kalkınma hızının artışına katkıda bulunacağı gibi, insan hayatında önemli rol oynayan yeniliklerin ve gelişmelerin öğrenilmesini de sağlayacaktır.

Boş zamanların değerlendirilmesi 7'den 70'e herkes için düşünülebilir. Ancak bir toplumun geleceğinin güvencesi ve en güzel yatırımı olan gençlik üzerinde boş zamanların etkileri daha da önem kazanmaktadır.

Gençlik çağı, kişinin kendini hayata hazırladığı dönemdir. Gençlik bu dönemde kuşkusuz, diğer fertlerden daha fazla boş zaman ve serbest hareket etme imkânına sahiptir. Böylece gençlik ile boş zamanın birbirleriyle ne kadar iç içe olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu gerçekte konunun dikkatle ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

O halde belli bir zaman süreci "boş zaman" olarak ortaya çıkınca gençlik bunu nasıl değerlendirecektir? Kuşkusuz ki, boş zamanları değerlendirmenin çok çeşitli yöntemleri vardır. Bunlardan en etkili olanlarının da kitap ve kütüphaneler olduğu muhakkaktır.

Konunun başlığını oluşturan kelime ve kavramların birbirleriyle ilişki içinde olduğu muhakkaktır. İlk önce kelime ve kavramların kısaca da olsa tanım ve açıklamalarını vererek, konunun akışı içinde de birbirleriyle olan ilişkilerini açıklamak lazımdır. Bu, konunun daha iyi anlaşılmasını ve olumlu sonuçlara varılmasını sağlayacaktır.

Genç ve Gençlik kavramlarının çok çeşitli tanımlarına rastlamak mümkündür. Bu da şimdiye kadar somut bir tanım yapılmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Birkaç tanımı ard arda sıralamak sanıyorum daha uygun olacaktır :

"Yaşı ilerlememiş olan" (1) "Çocukluk ile orta yaşlılık arasındaki devre" (2) gibi tanımların yanında daha açık tanımlar da bulunmaktadır.

"Devlet kuruluşlarımızın kabul ettiği tanıma göre gençlik, insan yaşamının 12-24 yaş arasında kalan süresidir; genç de bu yaşlar arasındaki herhangi bir bireydir" (3).

"Genç, büyük hayal gücüne sahip, cesaretin çekingenliğe, macera isteğinin rahata üstün geldiği insandır" (4). Neda Armaner yukarıdaki tanımını da verdiği makalesinde gençlik çağını; insan hayatının en önemli ve hızlı bir dönemi, kişinin sürekli ve düzenli olan gelişmesinin bir aşaması olarak nitelendirmiş ve bu dönemin önemini ortaya koyan

Nermin Abadan (1) bir araştırmasında, Alman Sosyologlarından Blücher'in serbest zaman faaliyetlerini "sert" ve "yumuşak" olmak üzere ikiye ayırdığını söyleyerek bunları, 1 — Kitap okumak, spor yapmak, müzik alanında icra ile uğraşmak, elisi yapmak gibi faaliyetleri "sert", 2 — Dans, sinemaya gitme, gençlik kuruluşlarında görev alma, radyo dinleme gibi faaliyetleri de "yumuşak" olarak vasıflandırdığını belirtmiştir. Sert faaliyetlerin yüksek bir şuur ve ilgi gerektirdiğini, yumuşak faaliyetlerin ise başkalarına katılma ve sürüklenmeye dayandığını vurgulamıştır.

Bu da göstermektedir ki, kitap okumak, kütüphanelerden yararlanmak yüksek şuur ve ilgi isteyen bir faaliyettir. Sıradan bir faaliyet değildir.

Kitap ve kütüphanelerin boş zamanları değerlendirmede oynadığı role geçmeden bunların tanımını vermek yerinde olur. Böylece, gençlik, boş zaman, kitap ve kütüphane kavramları arasındaki ilişki ortaya çıkacaktır.

Yeni Türk Ansiklopedisi'nde kitap şöyle tanımlanmaktadır;

"Bir bahis veya konu yahut bilginin alanı üzerine veyahut belirli bir maksat için yazılmış veya basılmış kağıtların bir araya getirilmiş ciltli yahut cilsiz şekli; bilgiyi yazılı olarak başkalarına nakletmek, aktarmak için bulunmuş vasıta" (2).

IFLA ve ISO'nun yayını Standartization of Library Statistic, 1968'deki kütüphane tanımı şöyledir :

"Adı ne olursa olsun, basılı kitap ve süreli yayınların ya da başka her türden çizgisel, görsel-ışitsel yayının düzenli koleksiyonları ile okulların bilgi araştırma, eğitim, dinlenme amaçları için bunların kullanılmasını sağlayan ve kolaylaştıran elemanlar".

Kitap ve kütüphane deyince ilk akla gelen okumadır. Ancak, günümüzdeki durumuyla kütüphaneler, yalnız kitabın toplandığı ve hizmete sunulduğu yer değil, her türden basılı-yazılı, görme-ışitsel materyallerin hizmete sunulduğu, sergilerin açıldığı, konferansların düzenlendiği, tartışmaların, tanıtım ve kutlamaların yapıldığı yerler olduğu gibi, insan ilişkilerini geliştiren, toplumun bilgi ve görgüsünü arttıran, sanat, eğitim vb. ile ilgili filmlerin gösterildiği, açıkçası sanat hareketlerinin öncüsü ve toplum hayatında etkili rol oynayan kurumlardır.

Geleceğin yatırım ve güvencesi olan gençliğimiz açısından iyi organize edilmiş, her türlü faaliyetleri yapan veya yapmaya çalışan kütüphaneler daha da önem kazanmaktadır. Çünkü, Anayasamızın (1982) 27. ve 58. maddeleri şöyle demektedir :

"Madde 27. Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir".

"Madde 58. Devlet, istiklâl ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirler alır.

Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır".

Bir milletin her yönüyle ilerlemesini, hayat düzeyinin yükselmesini sağlayacak en önemli faktör, bilgili, yetenekli, üretken insan gücüdür. Toplum içinde de en etkin rol oynayan gençlik kesimidir. Çünkü, geleceğin yatırımcıları, güvencesidirler.

Kültür Bakanlığı'nın 1981 yılında çıkardığı bir yönetmeliğin (3) amacı şöyle belirlenmiştir :

"Halk ve çocuk kütüphanelerinin asıl çalışmaları yanında, çevre halkının kütüphane ile ilişkilerini artırmak ve bu suretle çocukların ve yetişkinlerin okuma ve araştırma alışkanlığını geliştirmek üzere, kütüphanelerde eğitici ve kültürel faaliyetler yapılmasını ve kütüphanelerin bu yolla da toplumun kültürel ve sosyal kalkınmasına yardımcı olmalarını sağlamaktır".

Bu yönetmelik hükümleri gereğince serbest zamanların değerlendirilmesini sağlayıcı faaliyetlerin yapılmasını öngörmektedir. Ancak bunların uygulama alanı bulduğu pek söylenemez.

Kütüphaneler, gençliğin boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirmelerini sağlayacağı gibi, beceriye yönelik ferdî eğitimine katkıda bulunacak böylece, ömür boyu bilgi ve becerilerini geliştirme, kendileri yenileme, edinmiş oldukları bilgi ve becerileri sürdürüp genişletme imkânını sağlayacak kurumlardır. Bunun yanında örgün eğitimin de başta gelen destekçisidirler.

Örgün eğitimin muhtevasının büyük çoğunluğunu da gençlerin oluşturduğu dikkate alınırsa, kütüphanelerin gençliğin boş zamanlarını değerlendirmelerinde ve eğitimlerine destek sağlamaları açısından önemi ortaya çıkmaktadır.

Gençlik bu kurumlar sayesinde her türlü kötü alışkanlıklardan uzak tutulabilecek, ruh sağlığı, akıl sağlığı bakımından korunacak, can sıkıntısından kurtulacaklardır.

Kitap ve kütüphaneler gençliğin, girişkenlik, yapıcılık ve yaratıcılık vasıflarını geliştirecek, topluma sağlıklı, mutlu ve verimli vatandaşlar kazandıracaktır.

Mutlu, bilgili, görgülü, her türlü tereddüitten uzak gençler yetiştiğinde toplu olarak daha iyi bir hayat düzeyine ulaşmak için çalışacaklar; hem kendileri için hem de ülkeleri için daha yararlı olacaklardır.

Günümüzün gençliği, yazılı uygarlığın sembolü olan kütaptan, dergiden, gazeteden her dönemde daha çok yararlanmak zorundadır. Çünkü bunlar inceleme ve araştırmada yardımcı araçlar olduğu gibi, dünyadan haberler vermekte, kültürün gelişmesine yardımcı olmakta, boş zamanları bilinçli ve daha yararlı şekilde değerlendirme imkânı sağlamaktadır.

Okuyan gençlik okumakla, güven hislerini geliştirip hayatının bütün ilgisini elinde tutarak varolmaya ve mutluluğa erişmeye çalışırlar.

"Atatürk"ün resmi işleri dışında kalan zamanlarını okuyarak değerlendirdiği, Türk Tarih Kurumu'na yayınlanan "hatıra defteri"nde bütün ayrıntılarıyla kayıtlıdır. Atatürk, bilgi edinmek için olsun zevk için olsun hep okumuştur" (4).

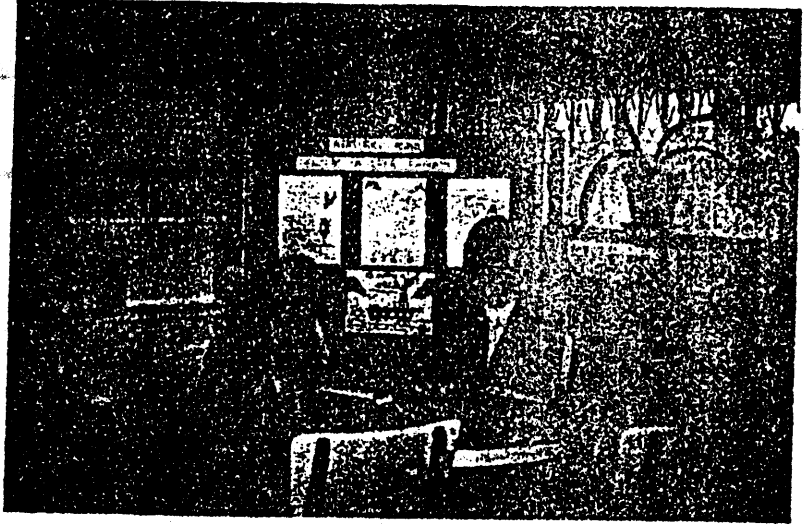
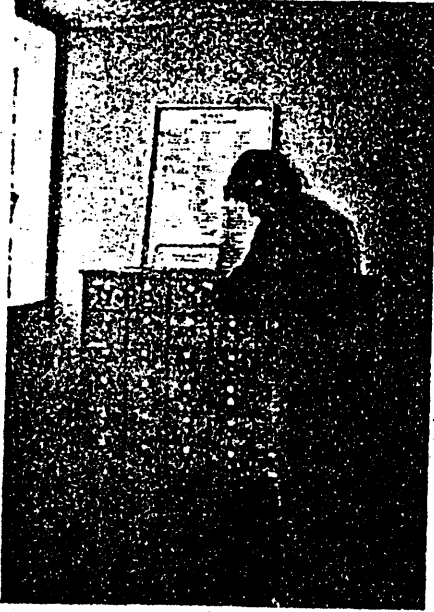
Düşünce ve sanat ürünlerini, edinilmiş tecrübe ve bilgileri kuşaktan kuşağa ulaştıran araç kitaptır. Bunları derleyip, toplayan ve arandıklarında en kolay ve en iyi şekilde hizmete sunan yerler ise kütüphanelerdir. Ancak kütüphanelerin hizmet alanı genişlemiş, kültür ve sanat faaliyetlerini de içine alan birer kurum haline gelmiş ve gelmektedir. Durum böyle olunca kütüphanelerin fonksiyonları daha da genişlemektedir ve gençlik üzerindeki etkileri artmaktadır.

M.K. ATATÜRK'ün de belirttiği gibi, "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür. Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden mana çıkarmak, ders almak, düşünmek, zekayı terbiye etmektir".

Bir kültür kurumu olarak kütüphanelerin neler yapması gerektiğini Atatürk'ün sözlerinden hareketle ortaya koymak mümkündür.

Çeşitli konularda kitap okuyamamanın veya okuma noksanlığı

MİLLÎ KÜLTÜR

Cebeci Halk Kütüphanesi, Katalog ve Çocuk Salonundan Bir Görüntü

ile kişiliğini bulamamış gençlerimizin fazlalığı, yurt için yeterli nitelikte insan bulunamamasına yol açmakta ve bunalımlara sebep olmaktadır.

Dünya uygarlığının bugünkü seviyesine ulaşmasında, milletlerin eğitim ve kültür bakımından gelişmesinde kitabın ve kütüphanenin çok büyük katkısı olduğu gerçeği tartışmasız kabul edilmektedir.

Boş zamanların değerlendirilmesinde kitap ve kütüphanelerin rolünün büyük olduğu bilinmekle beraber faaliyetler ve uygulamalar bu alanda ağırlık kazanmamıştır.

Doç.Dr. Necmeddin Sefercioğlu ⁽¹⁾ bir konuşmasında bu konuyu şöyle dile getirmiştir :

Türkiye'de gençliğin sorunlarına şimdiye kadar "sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" atasözünün merceği ile bakıldığını, gençliğin sporla ilgilenmesi tüm sorunlarını çözümler, "sağlam kafa" yı da yaratır sanıldığını belirtmiştir. Oysa ki, istenilenin "sağlam vücutta sağlam fakat boş kafa" olmadığını dile getirerek, istenilenin çağın bilgileri, millî ülküler ve insan sevgisi ile yoğrulmuş, bilgi ve kültürünü yurdunun ve milletinin yararına kullanmaya hazır bir kafa olması gerektiği üzerinde durmuştur.

O'na göre- Atatürk'ün "Türk istikbâlinin evladı" olarak gördüğü gençliğimizin "fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" olabilmesi için sürekli olarak okuyup bilgisine bilgi katmalıdır.

O halde büyük önderimizin istediği bir gençlik vücuda getirmek için neler yapmamız gerektiği, sadece sporla istenilen gençliğin yetiştirilemeyeceği ortadadır. Yapılması gereken dolu kafalar yetiştirmektir. Bunu sağlayacak araçlar ise kitap ve dolayısıyla kütüphanelerdir. Artık kütüphaneler yalnız kitapların bulunduğu ve okunduğu yer olmaktan çıkmış, her türlü sanat ve kültür faaliyetlerinin yapıldığı, toplumun ayrılmaz bir kültür merkezi durumuna gelmiştir.

"Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" bir gençlik arzuluyorsak, çalışan, millete yararlı, her türlü tereddüden uzak, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda bir gençlik vücuda getirmek istiyorsak -ki, bu Türk Milleti'nin en büyük emelidir- kütüphanelerimize önem vermek zorundayız.

İyi yetişmiş bir gençlikten modern kütüphaneler değil, modern anlayışla kurulan kütüphanelerle iyi yetişmiş bir gençlik yaratılması düşünülmelidir.

Ekonomik durum ve yayın artışı gençlerin kendi imkânlarıyla kitap alma, kültür ve sanat faaliyetlerine katılma şansını tümüyle ortadan kaldırmıştır. Buna karşılık kütüphanelerin görevi daha da ağırlaşmıştır. Kütüphaneler gençlerimizin şahsen edinemedikleri basılı-yazılı, görme-işitme materyalleri onların hizmetine sunmakla yükümlü kurumlar olmalı, kültür ve sanat faaliyetlerine öncülük etmelidirler ve edecek duruma getirilmelidirler.

Prof. Dr. Jale Baysal'ın da belirttiği gibi, "Sürekli, verimli ve yeterli bir okuma günümüzde ancak kütüphane desteği ile gerçekleştirilir" ⁽¹²⁾.

Kitapla, kütüphaneyle bir gencin ilişki kurması, akılla, bilgiyle, düşünceyle, çağdaş dünya ile ilişki kurması demektir.

Ülkemizi "muasır devletler seviyesine" çıkartacaksa, bunun yolunun okumaktan geçtiğini unutmamamız gerekmektedir.

Bizde yapılan okuma-yazma seferberliğinden istenilen sonuçların alınamayışının başlıca sebebi, okuma-yazmanın bir amaç olarak görülmesinden ileri gelmektedir. Oysa ki, okuma-yazma bir amaç değil kitaba ulaşmak için bir araçtır.

Ancak bu aracı elde etmek yetmeyecektir. Bunu milletin, vatanın geleceği için en iyi şekilde kullanmak gerekecektir. Bunu da en iyi kullanma imkânı sağlayacak ortam hiç şüphesiz iyi düzenlenmiş çeşitli türden kütüphanelerdir.

Okuma-yazma öğrenenlerin bu becerilerini "okuma alışkanlığı"na dönüştürecek eserlerin yeterince yayınlanamamış olması, yayınlanmış olanların da kütüphaneler aracılığıyla yararlanmaya sunulamamış olması, gençliğin-serbest zamanlarının değerlendirilmesinde kitap ve kütüphanelerin gereken rolü oynamamasına yol açmıştır.

"Kütüphaneler, ruhların kendilerini en hür hissettikleri yerlerdir. Bundan dolayı onlara okullar ve mabetler kadar önem vermek zorundayız" ⁽¹³⁾ diyen Prof.Dr. Mehmet Kaplan, kütüphanelere veril-

mesi gereken önemi ortaya koymaktadır.

Hasan Uyanık'ın (14) yaptığı bir araştırmada, "Kütüphanelere niçin geliyorsunuz?" sorusuna :

Yetişkinlerden %80'i belli bir bilgiyi bulmak için, %15.8'i boş zamanları değerlendirmek için, %26.8'i ödünç kitap almak için geldiklerini belirtmişlerdir. Buna göre, boş vakitleri değerlendirmek için gelenler en düşük oranı oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinden yalnızca %4.3'i, diğer meslek gruplarından da %26.8'i boş vakitlerini değerlendirmek için kütüphaneye geldiklerini belirtmişlerdir.

"Kütüphanelerde sergi, konferans, tartışma, film gösterisi gibi kültür faaliyetleri düzenlenirse, 'tatlır mısınız?' sorusuna yetişkinlerden %87.8'i evet, %22.2'si hayır cevabını vermiştir. Bu soruya üniversite öğrencilerinin %90.2'si, diğer meslek gruplarının %85.4'ü evet cevabını vermiştir.

Görüldüğü gibi kütüphanelerde kültürel faaliyetlerin düzenlenmesi istenmektedir. Bu istek üniversite öğrencilerinde daha kuvvetlidir.

27 Ekim 1985'te Hürriyet gazetesinde çıkan araştırma ise gençliğin kütüphaneye niçin gittiğini ortaya koymaktadır :

"Gençlik Kütüphaneye Alishın Değil..." Araştırmaya bakılınca kütüphanede bulunan gençlerin çoğunluğunun ders çalışmak için geldiği ortaya çıkıyor. Bu da bizde kütüphanelerin ne amaçla kullanıldığını ortaya koyuyor.

"Gençlere okuma zevkini vermek inancında bulunan bütün kitapçılar ve kütüphaneciler, gençlerin problemleri hakkında yeter derecede bilgiye sahip olmalıdırlar ve daha özel olarak da yine boş zamanların kullanılması hakkında bir fikirleri olmalıdır" (15).

Gençlikle ilgili yayınların en iyilerinden oluşturulacak koleksiyonlar üzerinde kütüphaneci veya öğretmenlerin örnekler vererek yapacağı açıklamalarla ve tartışmalarla gençler burada, doğru ve güzele daha kolay erişme fırsatı bulacak, boş zamanlarını da yararlı şekilde değerlendirmiş olacaktır.

Günümüzün kütüphaneleri gerekli materyalleri hizmete sunan, okuma, kültür ve sanat faaliyetlerini kolaylaştıran, sahsi farklılıklara karşı hassas bir anlayışla gençliğe rehberlik yapan ve boş zamanları değerlendirmelerini sağlayan bir kuruluş olmalıdır.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda "Sosyal Hedefler ve Politikalar" olarak kütüphanelerle ve gençlikle ilgili hedeflere yer verilmiştir. Bunlardan bir kısmı şöyledir :

"Kütüphanelerimizin yurt sathında ihtiyaç duyulan yerlerden başlayarak okuyucu talebine uygun plânlı ve dengeli bir şekilde yeterli seviyeye ulaştırılması hedef olacaktır. Ucuz kitap üretimi, yayını ve dağıtımı için gereken teşvik tedbirleri alınacaktır."

"Gençlik kesimine eğitim, sağlık, barınma, sosyal güvenlik ve çalışma konularında verilecek tüm hizmetlerde fırsat eşitliği sağlanacaktır.

Toplumun çeşitli sosyal gruplarına mensup okul dışındaki gençliğin sorunları üzerinde önemle durulacaktır.

Gençlerin ruh, fikir ve beden yönünden mükemmel şekilde gelişmesini sağlamak amacı ile okul içi eğitim ve ek olarak okul dışında fikir, kültür, sanat, spor ve folklor faaliyetleri teşvik edilecektir.

Gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu madde, suçluluk, kumar ve benzeri alışkanlıklardan ve müstehcen, açık saçık yayınlardan

koruyucu tedbirler bir bütünlük içinde ele alınacaktır".

Bunlar ve bunlar gibi hedeflerin "Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı"nda yer alması sevindiricidir. Ancak kütüphanelerden yararlanma tedbirlerine yer verilmemiştir. Hedef ve tedbirlerin yer aldığı bir plan ve program dahilinde bu ve bunun gibi hizmetler gerçekleştirildiği takdirde gençlikten beklenen sonuçlar elde edilecektir.

Okumayan bir gençlik Atatürk'ü ve O'nun eserlerini anlayamaz, geçmişten ders almasını bilmeyen gücünü iyi değerlendiremediği gibi, geleceğe de güvenle bakamaz.

Memleketin kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınmasına geniş çapta hizmet eden, kitap okuma zevk ve alışkanlığını kazandıran, millî değerlerimizi tanıtan, yaşatan kütüphanelerimiz, bu önemli görevleri koleksiyonlarının zenginliği ile yerine getirebileceklerdir.

İyimsen bir yaklaşımla Prof.Dr. Osman Ersoy (16), gençleri kütüphaneye hangi amaçla gelirlerse gelsinler, kütüphanelerin en iyi müşterileri saymaktadır.

O halde kütüphaneler çok iyi hazırlanarak gençlik kütüphanelerine çekilmeli ve boş zamanlarını en yararlı şekilde değerlendirmeleri sağlanmalıdır.

Kütüphaneye okumayı günlük alınması gereken bir gıda kadar önemli bir ihtiyaç, kütüphaneleri de dolup taşan eğlence yerleri kadar istekle seve seve gidilebilen bir yer, aynı zamanda boş zamanları değerlendirmede her türlü sosyal, kültürel faaliyetlerinin yapıldığı merkezler haline getirmek zorundayız.

Dipnotlar

- (1) "Genç," Meydan Larousse : Büyük Lügât ve Ansiklopedi. 5(1971), 96.s.
- (2) "Gençlik," Aynı eser, 97. S.
- (3) Fuat Aziz Gökse, "Gençlik ve Ruh Sağlığı," Millî Kültür, Gençlik Özel Sayısı (Mayıs 1986), 79. s.
- (4) Neda Armaner, "Yükseköğrenim Gençliğinin Psiko-Sosyal Sorunları," Millî Kültür, Gençlik Özel Sayısı (Mayıs 1986), 76. s.
- (5) Coşkun Somunoğlu, Türkiye'de Boş Zamanları Değerlendirme Faaliyetlerinin İncelenmesi ve Düzenlenmesi, Ankara, T.C. Başbakanlık, Devlet Planlama Teşkilatı, 1978. 2.y.
- (6) Nermîn Abadan, Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri, Ankara, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi, 1961. 3.s.
- (7) Aynı eser. 23. s.
- (8) "Kitap," Yeni Türk Ansiklopedisi. 5(1985), 1876. s.
- (9) Kültür Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, "Kütüphanelerde Eğitici ve Kültürel Faaliyetler Yönetmeliği," Resmî Gazete, 17465 (21 Eylül 1981), 21. s.
- (10) Leman Şenalp, "Atatürk-Kitap ve Kütüphane," Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XXX, 1 (1981), 3-4. s.
- (11) Necmeddin Sefercioğlu, Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkanı, "XXI. Kütüphane Haftası'nda Yapıldığı Konuşma, Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 34, 2(1985), 92-94. s.
- (12) Jale Baysal, "XVII. Kütüphane Haftası'nda Yapıldığı Konuşma," Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XXX, 2(1981), 85.s.
- (13) Mehmet Kaplan, "Kütüphaneler," Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XXI, 2(1972), 116. s.
- (14) Hasan Uyanık, "Cebeci Halk Kütüphanesi'nde Yetişkinlere Uygulanan Anketin Sonuçları ve Değerlendirilmesi", Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XXXIII, 2(1984), 83-90. s.
- (15) Günter Hegel, "Gençler ve Okuma : Gençlerin Okuması ve Boş Zamanları Üzerine Anketler ve Düşünceler," Çev. Nihal Borçaklı, Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XIX, 4(1970), 341. s.
- (16) Osman Ersoy, "Gençlik ve Kütüphane", Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 34, 2 (1985), 70. s.